

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 13CoP/14/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1722200447
Dátum vydania rozhodnutia: 29. 11. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Janka Benkovičová
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2023:1722200447.3

Uznesenie

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Janky Benkovičovej a sudcov JUDr. Daniela Ilavského a JUDr. Táne Šefčíkovej, v právnej veci starostlivosti súdu o maloleté dieťa: A. B., narodený XX.XX.XXXX, toho času plnoletý, s trvalým pobytom C. XXX/X, D. E., do plnoletosti v konaní zastúpený kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Pezinok, dieťa matky: F. B., narodená XX.XX.XXXX, s trvalým pobytom C. XXX/X, D. E. a otca: G. B., narodený XX.XX.XXXX, s trvalým pobytom H. XXXX/XX, G., o návrhu matky na zvýšenie výživného a o odvolaní otca proti rozsudku Okresného súdu Pezinok č.k. 12P/39/2022-179 zo dňa 13.09.2022, takto

rozhodol:

Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie r u š í a vec mu v r a c i a na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

1. Rozsudkom č.k. 12P/39/2022-179 zo dňa 13.09.2022 súd prvej inštancie výrokom I. zvýšil vyživovaciu povinnosť otca na maloletého zo sumy 150 eur mesačne na sumu 250 eur mesačne, počnúc dňom 01.09.2021 so splatnosťou do 15-teho dňa v mesiaci vopred k rukám matky, výrokom II. určil, že zročné výživné na maloletého za obdobie od 01.09.2021 do 31.08.2022 v sume 1.200 eur je otec povinný splácať v mesačných splátkach vo výške 50 eur spolu s bežným výživným počnúc dňom 15.10.2022 s tým, že neplnenie jednej splátky má za následok splatnosť celého plnenia, výrokom III. zmenil rozsudok Okresného súdu Poprad č.k. 14P/307/2011-99 zo dňa 03.04.2012 v časti výšky výživného na maloletého a vo výroku IV. rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania.

2. Svoje rozhodnutie súd prvej inštancie právne odôvodnil aplikáciou článku 5, § 26, § 62 ods. 1 až 5, § 63 ods. 2, § 75 ods. 1, § 76 ods. 1, § 78 ods. 1 a 3 zákona č. 36/2005 Z.z. o rodine (ďalej len „ZoR“), vecne tým, že boli splnené zákonné podmienky pre zvýšenie vyživovacej povinnosti otca v zmysle návrhu matky, keďže došlo k podstatnej zmene pomerov na strane maloletého i na strane otca, ktorý ukončil podnikanie. O výške vyživovacej povinnosti otca bolo naposledy rozhodnuté rozsudkom Okresného súdu Poprad č.k. 14P/307/2011-99 zo dňa 03.04.2012, ktorým bolo rozvedené manželstvo rodičov maloletého a súd schválil rodičovskú dohodu, na základe ktorej (okrem iného) sa otec zaviazal prispievať na výživu maloletého sumou 150 eur mesačne. Matka sa návrhom doručeným dňa 09.03.2022 domáhala zvýšenia vyživovacej povinnosti otca zo sumy 150 eur na sumu 250 eur mesačne dôvodiac, že od posledného rozhodnutia uplynulo 10 rokov, maloletý 01.09.2021 nastúpil na štúdium na strednej odbornej škole, s čím boli spojené podstatne vyššie výdavky a taktiež primerane veku rozvíjal svoje voľnočasové aktivity. Je v najlepšom záujme maloletého, aby mal právo na dôstojný život, na istú životnú úroveň, na zabezpečenie materiálnych vecí, ktoré k životu potrebuje, ako aj vzdelávacích a voľnočasových potrieb. Preto všetky tvrdenia otca o tom, že nemal dostatok finančných prostriedkov považovala za vyhýbanie sa jeho rodičovským povinnostiam. Otec si údajne hľadal zamestnanie od roku 2015, pritom stále bol neúspešný, čo vyvolávalo dôvodnú pochybnosť o jeho skutočnom záujme sa zamestnať. Matka mala odôvodnené podozrenie, že otec pomáhal s prepisom motorových vozidiel v spoločnosti I. J. A. D., pričom za tieto služby poberal odmenu, ktorú však nepriznával.

Matka žiadala, aby súd zvýšil vyživovaciu povinnosť od 01.09.2021, t.j. späťne od času, kedy začal maloletý navštevovať strednú školu, nakoľko otec podával návrhy na zníženie výživného, čakala ako súd rozhodne. Otec nesúhlasil s návrhom v akomkoľvek rozsahu, keďže od poslednej úpravy došlo k zhoršeniu jeho finančnej a majetkovej situácie. Voči otcovi bolo vedené trestné stíhanie pre prečin zanedbania povinnej výživy a exekučné konanie, z čoho podľa otca vyplývalo, že nebol a nie je schopný platiť ani nateraz určené výživné. Kvôli exekúcii, ktorú iniciovala matka nemohol voľne nakladať so svojimi obchodnými podielmi, ktorých je vlastníkom a previesť ich, preto sa nemohol ako podnikateľ zaevidovať ako nezamestnaný. Z uvedeného dôvodu podal návrh na zrušenie obchodných spoločností. Vzdelaním je chemik a napriek aktívnej snahe si doteraz nenašiel zamestnanie. Z uvedených spoločností nemal žiadne príjmy. Je nemajetný. Výdavky na maloletého sú nadhodnotené. Na výživu maloletého prispel aj nákupom oblečenia, ak ho syn o to požiadal. Mal ďalšiu vyživovaciu povinnosť voči plnoletej dcére I. v sume 200 eur mesačne. Kolízny opatrovník uviedol, že vzhľadom k narastajúcej životnej úrovni, zvýšeným nákladom na život a na maloletého, považoval návrh matky na zvýšenie výživného za odôvodnený.

3. Z vykonaného dokazovania súd prvej inštancie zistil, že maloletý bol v čase rozhodovania študentom 2. ročníka Strednej odbornej školy v Bratislave. Jeho zdravotný stav bol zhoršený, bol dyslektik a dysgrafik, trpel na alergiu, musel užívať vitamíny kvôli prekonanej mononukleóze. Jeho odôvodnené výdavky ustálil v sume 600 eur mesačne, ktoré pozostávali z nasledovných položiek: lieky 35 eur mesačne, posilňovňa 3,50 eur/hodina, kúpil si náradie v hodnote 200 eur, proteínové prášky 50 eur mesačne, oblečenie/obuv 70 eur mesačne, špeciálne prípravky na akné v sume 15 až 20 eur mesačne, alikvotná čiastka na bývanie 70 eur mesačne, cestovné do školy 40 eur mesačne, vreckové na desiatu a obedy 80 eur, stravovanie doma 200 eur mesačne. Matka mala vyživovaciu povinnosť k plnoletej dcére I., narodenej XX.XX.XXXX, ktorá študovala 4. ročník vysokej školy, bývala v spoločnej domácnosti. Matka bola zamestnaná v banke s priemerným mesačným príjmom za rok predchádzajúci rozhodnutiu v sume 1.057,43 eur, poberala rodinné prídavky, aj daňový bonus na dve deti. Zo svojho príjmu uhrádzala príspevok na bývanie 210 eur, nakoľko bývali v byte jej partnera a časť nákladov na byt v Poprade v bezpodielovom spoluvlastníctve rodičov maloletého. Mesačne splácala 140 eur na hypotéku a splátku na pôžičku v sume 100 eur (na vyplatenie dlhu otca). Finančne matke vypomáhal jej partner, ktorý mal mesačný príjem približne 1.000 eur a príjem z brigád. Otec mal dlh na výživnom na obe deti v sume 12.085 eur. Na výživu maloletého prispieval nepravidelne. Ukončil podnikanie v roku 2014, previedol obchodný podiel v F. K. L. D. za 1 euro, pracoval na polovičný úväzok s príjmom 240 eur brutto, keďže sa staral o ťažko chorú matku, ktorá v roku 2014 prekonala mozgovú príhodu. Je vyštudovaný chemik, bez pracovných obmedzení, mal vyživovaciu povinnosť k plnoletej dcére I., narodenej XX.XX.XXXX vo výške 200 eur mesačne.

4. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že od poslednej úpravy výživného v roku 2012 došlo k podstatnej zmene pomerov na strane maloletého plynutím času a zvýšením výdavkov v súvislosti s návštevou strednej školy. Celú osobnú ako i finančnú starostlivosť o maloletého a plnoletú I. zabezpečovala matka, za pomoci svojho partnera. Výdavky maloletého v sume 600 eur mesačne považoval za odôvodnené. Maloletý je dyslektik a dysgrafik, s čím mala matka zvýšenú záťaž na osobnú starostlivosť o maloletého. Tvrdenia otca vyhodnotil ako účelové vyhýbanie sa na participácii na výžive maloletého. Otec uprednostnil starostlivosť o svoju matku, pritom podľa matky je táto sebestačná. Navyše, je na rozhodnutí rodinných príslušníkov (otec má sestru) ako sa o svojich rodičov postarajú, avšak nemôže to byť na úkor vyživovacej povinnosti voči nezaopatreným deťom. Rodič, ktorý nemá maloleté dieťa zverené do jeho osobnej starostlivosti, nemôže presúvať celú osobnú ako aj finančnú starostlivosť na druhého rodiča. Otec preukázal, že dokáže podnikáť a dosahovať príjem, z ktorého by uhradil výživné vo výške, ktorý by pokrýval aspoň polovicu matkou vynaložených finančných prostriedkov. Naopak, otec nepreukázal, že sa nemôže zamestnať na plný úväzok, je vyštudovaný chemik a nemá pracovné obmedzenia. Preto vyhovel návrhu matky v celom rozsahu, vrátane zvýšenia vyživovacej povinnosti späťne k 01.09.2021, keďže od tohto dátumu začal maloletý navštevovať strednú školu, stotožňujúc sa s argumentáciou matky, že v septembri 2021 nepodala návrh na zvýšenie výživného, nakoľko v tom čase nebol právoplatný rozsudok o znížení výživného a matka čakala na výsledok konania.

5. Proti tomuto rozsudku podal v zákonnej lehote odvolanie otec, a to v celom rozsahu z dôvodu, že súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností v zmysle ustanovenia § 365 ods. 1 písm. e) zákona č. 160/2015 Z.z., Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“), dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam v zmysle ustanovenia

§ 365 ods. 1 písm. f) CSP, jeho rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci v zmysle ustanovenia § 365 ods. 1 písm. h) CSP, nesprávne a neúplne zistil skutočný stav veci podľa § 62 ods. 1 zákona č. 161/2015 Z.z., Civilný mimosporový poriadok (ďalej len „CMP“). Otec namieta, že z objektívnych dôvodov nie je v jeho možnostiach a schopnostiach platiť výživné. Zhoršil sa mu zdravotný stav, bol mu diagnostikovaný diabetes mellitus 2. typu. Súd prvej inštancie síce skonštatoval, že došlo k zásadnej zmene majetkových pomerov, ale napriek tomu neprimerane zvýšil jeho vyživovaciu povinnosť. Súd prvej inštancie si bez ďalšieho osvojil tvrdenie matky, že jeho matka je sebestačná, pritom je podľa listinných dôkazov odkázaná na pomoc tretej osoby a v starostlivosti o ňu sa striedajú so sestrou. Namietať odôvodnenosť výdavkov maloletého. Poukázal na ťažšie možnosti sa zamestnať aj s ohľadom na jeho vek 54 rokov a skutočnosť, že žije na Východnom Slovensku.

6. K odvolaniu otca sa vyjadrila matka tak, že ochorenie otca mu nebráni v tom, aby sa riadne zamestnal. Ľudia s uvedenou diagnózou dokážu vykonávať zárobkovú činnosť a viesť plnohodnotný život. Všetky deklarované výdavky na maloletého sú odôvodnené, zohľadňujúce vek, rozširovanie a prehĺbovanie vzdelania, rozvoj záujmov a zhoršený zdravotný stav. Bola by najradšej keby bola v takej finančnej situácii, že by nemusela žiadať výživné od otca, ale musí konať v záujme svojho syna. Otec opakovane uvádza dôvody, pre ktoré podľa neho nie je schopný platiť výživné, najprv neúspešné podnikanie, potom covid, chorá matka, teraz jeho zdravotný stav. Napriek tomu, že niektoré tieto okolnosti majú objektívny základ je naďalej povinnosťou otca plniť si svoju vyživovaciu povinnosť. Práve vďaka svojmu veku určite disponuje väčšími skúsenosťami a vedomosťami. Otec musel predvídať, že maloletý bude rásť, s čím budú spojené vyššie výdavky a mohol sa tak pripraviť na túto situáciu. Napriek tomu, nič z toho sa neudialo a otec neustále prenáša všetku zodpovednosť na ňu, ktorá sa o syna osobne stará a zabezpečuje všetky jeho potreby. Navrhla odvolaciemu súdu rozsudok ako vecne správny potvrdiť.

7. Otec zotrval na svojich doterajších tvrdeniach. Navyše uviedol, že súd prvej inštancie nerešpektoval súdnu prax, podľa ktorej sa výživné na všetky vyživovacie povinnosti určuje v rozmedzí 20-30% z čistého priemerného mesačného príjmu. Na základe uvedeného by jeho príjem musel byť vo výške 1.500 až 2.250 eur, čo ale v konaní preukázané nebolo. Dňa 09.02.2023 mu bol zadržaný vodičský prekaz, čím došlo k zhoršeniu jeho situácie. Navrhol rozsudok zrušiť a vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

8. Kolízny opatrovník navrhol rozsudok súdu prvej inštancie potvrdiť.

9. Krajský súd v Trnave ako súd odvolací (§ 3 ods. 5 písm. b) CMP) po zistení, že odvolanie podala včas oprávnená osoba (§ 359 a § 362 ods. 1 CSP a § 7 ods. 1 CMP) proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok prípustný (§ 355 ods. 1 CSP), postupom bez nariadenia odvolacieho pojednávania preskúmal napadnutý rozsudok, ako aj konanie mu predchádzajúce bez ohľadu na rozsah a dôvody odvolania (§ 65 a § 66 CMP) a dospel k záveru, že odvolanie je dôvodné a rozsudok je potrebné zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

10. Predmetom odvolacieho konania je preskúmanie správnosti postupu a rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktorým súd prvej inštancie vyhovel v celom rozsahu návrhu na zvýšenie vyživovacej povinnosti otca na maloletého zo sumy 150 eur na sumu 250 eur, späťne od 01.09.2021.

11. Otec odvoláciu argumentáciu založil predovšetkým na tom, že súd prvej inštancie nedostatočne zistil a následne nesprávne posúdil možnosti a schopnosti otca podieľať sa na výžive maloletého sumou 250 eur mesačne, pretože nezohľadnil zhoršenie jeho finančných a majetkových pomerov, skutočnosť, že sa stará o matku, ktorá je odkázaná na pomoc inej osoby, jeho zhoršené možnosti sa zamestnať s ohľadom na jeho vek, bydlisko a zdravotný stav (diabetes mellitus 2. typu). Súd prvej inštancie podľa otca nerešpektoval súdnu prax, podľa ktorej sa výživné na všetky vyživovacie povinnosti určuje v rozmedzí 20-30% z čistého priemerného mesačného príjmu. Na základe uvedeného by jeho príjem musel byť vo výške 1.500 až 2.250 eur, čo ale v konaní preukázané nebolo. Namietať tiež odôvodnenosť výdavkov, ktoré vyčíslila matka. Odvolací súd po preskúmaní napadnutého rozsudku ako aj postupu súdu, ktorý rozhodnutiu predchádzal dospel k záveru, že odvolacie námietky otca sú sčasti dôvodné.

12. Podľa § 121 CMP rozsudky o úprave výkonu rodičovských práv a povinností a výžive maloletých a o priznaní, obmedzení alebo o pozbavení rodičovských práv a povinností alebo o pozastavení ich výkonu možno zmeniť alebo zrušiť aj bez návrhu, ak sa zmenia pomery.

13. Podľa § 78 ods. 1 ZoR dohody a súdne rozhodnutia o výživnom možno zmeniť, ak sa zmenia pomery. Okrem výživného pre maloleté dieťa je zmena alebo zrušenie výživného možné len na návrh.

14. Podľa § 35 CMP, súd je povinný zistiť skutočný stav vecí (aj článok 6 CMP).

15. Podľa § 36 CMP, súd je povinný vykonať aj iné dôkazy, ako navrhli účastníci, ak je to potrebné na zistenie skutočného stavu vecí.

16. Podľa § 37 CMP, súd si môže osvojiť zhodné skutkové tvrdenia účastníkov, ak nemá pochybnosti o ich pravdivosti, len ak nie sú v rozpore s vykonaným dokazovaním.

17. Podľa § 62 ods. 1 CMP, odvolanie možno odôvodniť aj tým, že súd prvej inštancie nesprávne, alebo neúplne zistil skutočný stav vecí.

18. Podľa § 63 CMP, v odvolacom konaní možno uvádzať nové skutkové tvrdenia a predkladať nové dôkazné návrhy.

19. Podľa § 62 ods. 1 až 5 ZoR, plnenie vyživovacej povinnosti rodičov k deťom je ich zákonná povinnosť, ktorá trvá do času, kým deti nie sú schopné samé sa živiť. Obaja rodičia prispievajú na výživu svojich detí podľa svojich možností, schopností a majetkových pomerov. Dieťa má právo podieľať sa životnej úrovni rodičov. Každý rodič bez ohľadu na svoje schopnosti, možnosti a majetkové pomery je povinný plniť svoju vyživovaciu povinnosť v minimálnom rozsahu vo výške 30 % zo sumy životného minima na nezaopatrené neploleté dieťa alebo na nezaopatrené dieťa podľa osobitného zákona. Pri určení rozsahu vyživovacej povinnosti súd prihliada na to, ktorý z rodičov a v akej miere sa o dieťa osobne stará. Ak rodičia žijú spolu, prihliadne súd aj na starostlivosť rodičov o domácnosť. Výživné má prednosť pred inými výdavkami rodičov, pri skúmaní schopností, možností, majetkových pomerov povinného rodiča, súd neberie do úvahy výdavky povinného rodiča, ktoré nie je nevyhnutné vynaložiť.

20. Podľa § 63 ods. 1 a 2, rodič, ktorý má príjmy z inej než závislej činnosti podliehajúcej dani z príjmu, je povinný preukázať ich súdu, predložiť podklady na zhodnotenie svojich majetkových pomerov a umožniť súdu sprístupnením údajov chránených podľa osobitného predpisu zistenie aj ďalších skutočností potrebných na rozhodnutie. Ak si rodič nesplní túto povinnosť, predpokladá sa, že výška jeho priemerného mesačného príjmu predstavuje dvadsaťnásobok sumy životného minima. U rodiča, ktorý má príjmy z inej než závislej činnosti podliehajúcej dani z príjmu, súd neberie do úvahy výdavky, ktoré nie je nevyhnutné vynaložiť alebo ktoré nie je nevyhnutné vynaložiť v takom rozsahu v súvislosti s touto činnosťou, a možnosti a schopnosti povinného posudzuje podľa predpokladaného príjmu, aký by povinný dosiahol, ak by tieto výdavky nerealizoval.

21. Podľa § 75 ods. 1 ZoR, pri určení výživného prihliadne súd na odôvodnené potreby oprávneného ako aj na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného. Na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného prihliadne súd aj vtedy, ak sa povinný vzdá bez dôležitého dôvodu výhodnejšieho zamestnania, zárobku, majetkového prospechu; rovnako prihliadne aj na neprimerané majetkové riziká, ktoré povinný na seba berie.

22. Podľa § 77 ods. 1 ZoR, právo na výživné sa nepremlčuje. Možno ho však priznať len odo dňa začatia súdneho konania. Výživné pre maloleté dieťa možno priznať najdlhšie na dobu troch rokov späťne odo dňa začatia konania, ak sú na to dôvody hodné osobitného zreteľa.

23. Ako vyplýva z § 111 a nasl. CMP, konanie o zmene výživného patrí medzi mimosporové nenávrhové konania patriace do oblasti starostlivosti súdu o maloleté dieťa. V zmysle ustanovenia § 78 ZoR v spojení s ustanovením 121 CMP predstavuje práve zmena pomerov hmotno-právnu podmienku pre zmenu predchádzajúceho súdneho rozhodnutia o výživnom. Zmena pomerov musí byť podstatná a musí sa týkať okolností, ktoré odôvodňujú zmenu výživného za podmienky, že sa závažnejším spôsobom prejavia v pomeroch účastníkov v porovnaní s ich pomermi v čase predchádzajúceho rozhodnutia. Zmena pomerov pritom môže byť odôvodnená buď subjektívne, a to okolnosťami na strane povinného, resp. na strane oprávneného, alebo objektívne, vývojom životných nákladov.

24. Podstatná zmena pomerov musí byť v súdnom konaní dostatočne preukázaná, súd musí preto podrobne skúmať pomery na strane účastníkov v čase pôvodného rozhodnutia o výživnom a porovnať ich s aktuálnymi pomermi. Je nutné pritom prihliadať ku všetkým okolnostiam, ktoré majú podstatný vplyv na posúdenie výšky vyživovacej povinnosti, a ktoré sa závažnejším spôsobom prejavili v pomeroch účastníkov konania v porovnaní s ich pomermi v čase poslednej úpravy. Preto aj dokazovanie súdu sa musí starostlivo orientovať na to, či vôbec, a ak áno, v čom konkrétne došlo k zmene pomerov, t. j. musia byť spoľahlivo zistené okolnosti rozhodujúce pre pôvodne stanovené výživné a okolnosti rozhodujúce pre stanovenie výživného v čase, keď sa rozhoduje o novej úprave. Dôvodom na zmenu vyživovacej povinnosti rodičov je len taká zmena okolností, za ktorých bolo doteraz výživné určené. Aby súd mohol dospieť k záveru buď o podstatnej zmene pomerov, prípadne k záveru, že k zmene pomerov nedošlo, povinnosťou súdu v konaní o zvýšenie alebo zníženie výživného teda predovšetkým bude podrobne porovnať jednak odôvodnené potreby dieťaťa ako aj pomery na strane povinných osôb, z ktorých vychádzalo predchádzajúce rozhodnutie súdu, s odôvodnenými potrebami dieťaťa a pomermi na strane povinných v súčasnosti.

25. V preskúmvanej veci sa súd prvej inštancie týmto dôsledne neriadil. Matka sa v konaní domáhala zvýšenia výživného, ktoré bolo naposledy určené rozsudkom Okresného súdu Poprad č.k. 14P/307/2011-99 zo dňa 03.04.2012. Dokazovanie súdu prvej inštancie sa preto malo zameriavať na porovnanie pomerov účastníkov v čase tohto ostatného rozhodovania s ich súčasnými pomermi, čo však neurobil. Z odôvodnenia rozsudku vôbec nevyplýva aké príjmy dosahovali rodičia v čase posledného rozhodovania a aké boli ich výdavky, tiež s kým žili v spoločnej domácnosti, aké mali vyživovacie povinnosti, aké boli výdavky maloletého. Síce súd zisťoval aktuálne príjmy matky, ale vychádzajúc z potvrdenia o príjme matky na č.l. 59, nie je zrejmé, ako súd prvej inštancie dospel k záveru o priemernej mesačnej výške príjmu matky v sume 1.057 eur. Nemožno tiež opomenúť aktuálne poberanú výšku rodinných prídavkov na dieťa podľa zákona č. 600/2003 Z. z. o prídavku na dieťa a o zmene a doplnení zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov a rodičom uplatňovaný daňový bonus na dieťa podľa zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov. Predmetné sumy je potrebné vyčíslieť. Povinnosť prihliadať na štátne sociálne dávky pri určení výšky výživného vyplýva aj z uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky NS SR zo dňa 19.3.2018, sp. zn. 3 Cdo 88/2017. Ďalej nie je zrejmé, z čoho súd prvej inštancie vychádzal pri ustálení príjmu otca v sume 240 eur brutto mesačne, keď v správe ÚPSVaR Poprad zo dňa 06.09.2022 sa uvádza, že otec neuviedol žiaden príjem a uviedol, že žije z úspor (nie je zrejmé z akých) a že požiadal o opatrovateľský príspevok. Konštatoval, že otec ukončil podnikanie v roku 2014, pritom otec sám vo svojom výsluchu dožiadaným súdom zo dňa 05.08.2022 uviedol, že bol (podľa výpisu na orsr.sk aj je) spoločníkom dvoch obchodných spoločností (F. K. L. D. a B. M., D.. D. H.). Súd prvej inštancie tiež neustálil výdavky otca a z čoho tieto výdavky hradí a pokiaľ tieto výdavky prevyšujú jeho príjmy je dôvodné uzavrieť, že skutočné príjmy zatajuje. Pokiaľ teda súd prvej inštancie nemal zistené pomery rodičov a maloletého, za akých bolo určené výživné naposledy, nebolo možné pomery porovnať so súčasným stavom, ktorý tiež nebol dostatočne zistený a súdom vyhodnotený, čím neboli splnené zákonné podmienky pre zmenu výživného a určenie jeho konkrétnej výšky.

26. Pokiaľ vyhodnotením vykonaného dokazovania súd prvej inštancie dospeje k záveru, že zistené príjmy otca nezodpovedajú možnostiam a schopnostiam otca, inak povedané, že otec nevyužíva svoje schopnosti a možnosti, bude namieste vychádzať z princípu zakotveného v § 75 ods. 1 ZoR, podľa ktorého na schopnosti, možnosti a majetkové pomery prihliadne súd aj vtedy, ak sa povinný vzdá bez dôležitého dôvodu výhodnejšieho zamestnania, zárobku, majetkového prospechu, rovnako súd prihliadne aj na neprimerané majetkové riziká, ktoré povinný na seba berie. Schopnosti a možnosti povinného rodiča totiž nemožno zamieňať s výškou ich dosahovaných príjmov, pretože táto nemusí vždy zodpovedať schopnostiam a možnostiam povinného rodiča. Podľa ZoR na strane povinného rodiča je nevyhnutné prihliadnuť nielen na jeho skutočné príjmy, ale najmä na jeho reálne schopnosti, ale i na jeho možnosti, teda na to, čo je objektívne možné, aby zarobil s ohľadom na svoj vek, zdravotný stav, kvalifikáciu, odbornosť, nadanie, vedomosť, zručnosti, pracovné skúsenosti, situáciu na trhu práce a pod. Pokiaľ sa preukáže, že na strane otca došlo k poklesu príjmu (oproti príjmu, ktorý bol súdom ustálený v predchádzajúcom konaní o výživnom), súd musí skúmať dôvody, ktoré k tomu viedli. V prípade naplnenia predpokladov pre aplikáciu ustanovenia § 75 ods. 1 veta druhá ZoR, súd postupuje v uvedenom zmysle. Ak teda v danej veci s prihliadnutím na vek otca, jeho zdravotný stav, kvalifikáciu (otec je chemik), vedomosti, pracovné skúsenosti, ako aj situáciu na trhu práce a podobne bude mať súd za to, že príjmy, ktoré aktuálne dosahuje, nie sú primerané a mohol by dosahovať vyššie, ustáli takýto

príjem ako tzv. potencionálny príjem otca, a z neho bude vychádzať pri určení primeraného výživného, samozrejme, berúc do úvahy celkové majetkové pomery otca a jeho životnú úroveň. Treba pripomenúť, že dosahovanie primeraných príjmov u rodičov maloletých detí nemôže byť ponechané na ľubovôľu rodiča, naopak, je to jeho povinnosťou, ktorá súvisí s povinnosťou živiť svoje deti dokiaľ nebudú schopné živiť sa samé.

27. K odseku 26 odvolací súd dopĺňa, že otec síce namietal zhoršenie zdravotného stavu, ktorý mu bráni v riadnom zamestnaní sa a dosahovaní primeraného príjmu, ale zníženie pracovnej schopnosti doteraz nepreukázal. Zníženie pracovnej schopnosti je štátom kompenzované priznaním invalidity a invalidného dôchodku, ktorý zodpovedá miere zníženia pracovnej schopnosti. Takéto skutočnosti vyplývajú z lekárskeho posudku, ktorý otec nepredložil. Ani odvolací súd nemá nateraz za preukázané, že zhoršený zdravotný stav otca je prekážkou jeho pracovnej činnosti. Rovnako ani vek, či bydlisko otca nie sú faktormi, ktoré by vylučovali otca z trhu práce.

28. Súd prvej inštancie sa riadne nevysporiadal s námietkou otca, že sa osobne stará o ťažko chorú matku, keď v takom prípade je možné požiadať o opatrovateľský príspevok, čo aj otec údajne urobil, ale súd na túto možnosť príjmu otca neprihliadol a nezisťoval, akým spôsobom vôbec túto činnosť celodenne realizuje, keď žije sám (teda nežije s matkou). V tomto prípade len prevzal tvrdenie matky, že matka otca je sebestačná a so starostlivosťou o matku mu môže vypomáhať aj sestra otca.

29. Odvolací súd sa tiež stotožnil s námietkou otca, že súd prvej inštancie len prevzal výdavky maloletého, ktoré vyčíslila matka, bez riadneho hodnotenia ich odôvodnenosti. Odôvodnené potreby dieťaťa sú pravdaže bezprostredne ovplyvňované schopnosťami, možnosťami a majetkovými pomermi rodičov. Ak sú reálne možnosti, schopnosti a majetkové pomery rodičov obmedzené, sú odôvodnenými potrebami len bežné potreby dieťaťa, ktoré nepresahujú obvyklú základnú mieru všetkých potrieb nevyhnutných pre život kultúrneho človeka. Ak sú ale reálne možnosti a schopnosti rodičov väčšie, odôvodnenými sú aj ďalšie potreby dieťaťa, ktoré síce nie sú nevyhnutné, ale so zreteľom na okolnosti konkrétneho prípadu sú prospešné pre všestranný vývoj dieťaťa. Výdavky ako proteínové prášky v sume 50 eur mesačne, resp. nákup náradia na cvičenie, či poplatky na posilňovňu, výdavky na stravu v celkovej výške 280 eur mesačne, musia byť hodnotené s ohľadom na životnú úroveň otca, ktorá ale nebola riadne zistená. Preto aj závery v tomto smere sú predčasné.

30. Súd prvej inštancie zvýšil výživné späť, a to od času, kedy maloletý začal študovať na strednej škole, t.j. od 01.09.2021 stotožňujúc sa s odôvodnením matky, že v danom čase nebol právoplatný rozsudok o znížení výživného a čakala na výsledok konania. „Samotná existencia zmeny okolností rozhodujúcich pre zvýšenie výživného na maloleté dieťa neodôvodňuje zvýšenie výživného od doby, kedy tieto zmeny nastali. V zmysle § 77 ods. 1 Zákona o rodine výživné pre maloleté dieťa možno priznať /teda aj zvýšiť/ odo dňa začatia súdneho konania /ktoré začína podaním návrhu na súd/ a len výnimočne späť, najdlhšie na dobu troch rokov späť odo dňa začatia konania, ak sú na to dôvody hodné osobitného zreteľa. Pre zvýšenie výživného späť od podania návrhu na súd teda musia existovať dôvody hodné osobitného zreteľa, ktoré nemožno zamieňať so samotnými dôvodmi na zvýšenie výživného. Dôvodmi hodnými osobitného zreteľa, pre ktoré možno zvýšiť výživné na maloleté dieťa aj späť môžu byť napríklad objektívna nevedomosť oprávnenej osoby o zmene okolností, ktorá odôvodňuje zvýšenie výživného, prípadne objektívna nemožnosť oprávnenej osoby podať návrh na zvýšenie výživného /napríklad pre nepriaznivý zdravotný stav/.“ (rozsudok Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 5CoP/33/2017 zo dňa 28.06.2017) V danom prípade matka mala vedomosť o zmene pomerov, teda o začatí štúdia maloletého na strednej škole a skutočnosť, že prebiehalo konanie o znížení vyživovacej povinnosti otca nepredstavovala objektívnu prekážku brániacu matke podať návrh na zvýšenie výživného zodpovedne a včas.

31. Vychádzajúc z vyššie uvedeného odvolací súd považoval napadnutý rozsudok za predčasný, keď súd prvej inštancie síce aplikoval správnu normu, nesprávne ju ale interpretoval, vyvodil nesprávne právne závery, v dôsledku čoho nevykonal dostatočné dokazovanie. Preto odvolací súd rozsudok v napadnutej časti za použitia ustanovenia § 389 ods. 1 písm. c) CSP zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, v ktorom súd prvej inštancie vec znova prejedná, zistí príjmy oboch rodičov za posledný kalendárny rok predchádzajúci podaniu návrhu na zvýšenie vyživovacej povinnosti do súčasnosti tak, aby bolo zrejmé, aký bol príjem osoby v tom ktorom kalendárnom mesiaci v členení brutto, netto, príplatky a zrážky, zistí osobné a majetkové pomery oboch rodičov (u otca aj úspory,

z ktorých mal podľa svojho tvrdenia uspokojovať svoje potreby), ich životnú úroveň, ich vzdelanie a pracovné zručnosti, za účelom možnosti posúdenia ich možného pracovného zaradenia a z toho plynúcej zárobkovej schopnosti, výdavky rodičov vynakladané na uspokojovanie ich osobných potrieb, a to či už bežných (náklady na bývanie, stravu, obliekanie, hygienu a pod.) alebo zvýšených vzhľadom na ich zdravotný stav a pod., ďalej zistí odôvodnené potreby maloletého, pritom vyhodnotí odôvodnenosť jednotlivých potrieb s ohľadom na námietky otca a jeho životnú úroveň. U otca zistí a vyhodnotí, či vôbec a do akej miery sa staral (stará) osobne o svoju chorú matku, či z uvedeného dôvodu poberal (poberala) opatrovateľský príspevok. Vzhľadom na otcom uvádzaný zhoršený stav vyhodnotí, či podstúpil posúdenie jeho zdravotného stavu so záverom o znížení jeho pracovnej schopnosti, na základe ktorého mu bol priznaný invalidný dôchodok. V prípade záveru, že otec nemá pracovné obmedzenia súd prvej inštancie bude vychádzať z potenciality príjmu s ohľadom na priemernú mzdu dosahovanú v hospodárstve Slovenskej republiky v profesii otca (otec uvádzal, že je chemik). Súd prvej inštancie neopomenie, že otec naďalej podniká a svoje závery (aj o pasivite spoločností) náležite vyhodnotí. Takto zistené pomery porovná so skutkovým stavom zisteným zo spisu Okresného súdu Poprad sp. zn. 14P/307/2011, ktorý pripojí k spisu a zhodnotí, či došlo k podstatnej zmene pomerov odôvodňujúcej zvýšenie vyživovacej povinnosti. Pri zvýšení vyživovacej povinnosti zohľadní aj ďalšiu vyživovaciu povinnosť otca. Všetky listinné dôkazy vykoná spôsobom podľa § 204 CSP. Po doplnení dokazovania potom súd prvej inštancie vo veci opätovne rozhodne, a to aj o trovách tohto odvolacieho konania (§ 396 CSP), nové rozhodnutie náležite odôvodní v súlade s ustanovením § 220 CSP tak, aby právne závery, ku ktorým dospeje, mali oporu vo vykonanom dokazovaní a aby úvahy súdu k týmto záverom vedúce, boli logické, presvedčivé a zrozumiteľné.

32. Vzhľadom k tomu, že v čase konania maloletý A. B. nadobudol dňa XX.XX.XXXX plnoletosť súd prvej inštancie s ním bude ďalej konať ako s účastníkom s plnou procesnou spôsobilosťou na právne úkony.

33. Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3 : 0, čiže jednomyseľne (§ 3 ods. 9 posledná veta zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch v znení neskorších zmien a doplnení).

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je podľa § 421 CSP prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvom pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 CSP).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP).

Dovolanie môže podať intervenient, ak spolu so stranou, na ktorej vystupoval, tvoril nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 (§ 425 CSP).

Prokurátor môže podať dovolanie, ak sa konanie začalo jeho žalobou alebo ak do konania vstúpil (§ 426 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1).

Povinnosť podľa ods. 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

Dovolací dôvod nemožno vymedziť tak, že dovolateľ poukáže na svoje podania pred súdom prvej inštancie alebo pred odvolacím súdom (§ 433 CSP).

Dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 434 CSP).

V dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania (§ 435 CSP).